
Skandaproktam Shivashaktikshetravarnanam

स्कन्दप्रोक्तं शिवशक्तिक्षेत्रवर्णनम्

Document Information

Text title : Skandaproktam Shivashaktikshetravarnanam

File name : skandaproktaMshivashaktikShetravarNanam.itx

Category : shiva, shivarahasya, tIrtakShetra

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | mahAdevAkhyah ekAdashamAMshaH | adhyAyaH 49
sarvakShetrprabhAvakathanam | 28-198||

Latest update : October 29, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

November 3, 2024

sanskritdocuments.org

स्कन्दप्रोक्तं शिवशक्तिक्षेत्रवर्णनम्

(शिवरुद्रस्थान्तर्गते मडादेवाभ्ये)

- शिवपार्वतीसंवादे -

स्कन्द उवाच ।

शिवायतनमुभ्यानि द्रिवि भूमौ गिरिष्वपि ।

कैलासस्थो मडादेवस्तदेव्यै दर्शयच्छिवः ॥ २८ ॥

ईश्वर उवाच ।

गङ्गाद्वारं च केदारं गङ्गासागरसङ्गमम् ।

आकाशलिङ्गं परमं तीर्थं याप्यश्वेश्वरम् ॥ २९ ॥

पूर्वद्वारं हरिश्चन्द्रं त्रिपुरान्तकं हरम् ।

प्रभासं च विभासं च प्रकाशं काशेश्वरम् ॥ ३० ॥

अमरेश्वरं च वरुणं देवैः पूर्वं प्रतिष्ठितम् ।

गोप्रेक्षेश्वरमीशानं तथा चन्द्रेश्वरं शुभम् ॥ ३१ ॥

कर्मेश्वरं च विधसं सृष्ट्यर्थं ब्रह्मणो गतम् ।

श्रीमदधिपतं चैव काटकं वारुणाह्वयम् ॥ ३२ ॥

अनेन निर्मितं द्रव्यं पुण्यं त्विलिबिलेश्वरम् ।

तत्रैव पादुकाभ्युपेत्य त्विलिबिलेश्वरे ॥ ३३ ॥

ततः शङ्खात्पङ्कजाटं गोरटप्राणिकेश्वरम् ।

देव्यावर्तेश्वरं पुण्यं तद्देव्या सुप्रतिष्ठितम् ॥ ३४ ॥

मल्लिकार्जुनसंज्ञं च ममावासनगोत्तमम् ।

राजेश्वरं च पर्यायं भद्रेश्वरमथाव्ययम् ॥ ३५ ॥

गतीश्वरं च वैशाखं उपोतेश्वरमन्ययम् ।

कोटिरुद्रेश्वरं क्षेत्रं रुद्रकोटिप्रतिष्ठितम् ॥ ३६ ॥

विष्णुनात्र तपस्तप्तं यत्तुर्थगमनुत्तमम् ।

विष्णुवीश्वरं त्रिकूटाभ्यं कोटिभद्राभ्यमुत्तमम् ॥ ३७ ॥

सर्वेश्वरं भारभूतमलङ्कृतमथापि वा ।

मध्याङ्गेशकदम्बेशौ स्कन्देनैव प्रतिष्ठितम् ॥ ३८ ॥

गोमण्डलेश्वरं यैव गन्धर्वैः पूजितं परम् ।

विद्याधरेश्वरं यैव पार्वतीशं त्वयार्थितम् ॥ ३९ ॥

सुरेश्वरं यं त्रिदशैः पूजितं क्षेत्रमुत्तमम् ।

अवर्हिनीश्वरं यैतन्नागैः सम्पूजितं मुदा ॥ ४० ॥

यक्षेश्वरं यक्षगाणैः किम्बुर्षैः पुरुषेश्वरम् ।

वृषेश्वरं यं धर्मेशं पूजितं सर्वकामदम् ॥ ४१ ॥

भृङ्गेश्वरं देवं राज्ञा तेनार्थितं मुदा

गदाधरेश्वरं देवं गन्धर्वादेश्वरं परम् ॥ ४२ ॥

वेणुधारीश्वरं यैव पापहारीश्वरं तथा

गणगणेश्वरं पुण्यं तुङ्गेशं नार्भेश्वरम् ॥ ४३ ॥

यमप्रमथनेशं यं भगवत्क्षिप्रशङ्करम् ।

कर्पूरेशं मयूरेशं पुण्यं पञ्चनद्याभिधम् ॥ ४४ ॥

कुशावर्तं तृणावर्तं गङ्गावर्तं गयेश्वरम् ।

मन्दरेशं सुन्दरेशं वामभागेश्वरं शिवे ॥ ४५ ॥

कृत्तिवासेश्वरं पुण्यं गङ्गे यत्र निपातितः ।

नृसिंहमण्डलं पुण्यं शारभेशं मण्डलभूतम् ॥ ४६ ॥

वामनागप्रमथनं मनमथान्तकं परम् ।

डैरय्यगर्भं नान्दीशं मायापुण्यां प्रतिष्ठितम् ॥ ४७ ॥

विरजेशं विशोकेशं भगवत्प्रमथेश्वरम् ।

अश्वेश्वरसंज्ञं यं अश्वैः परिपूजितम् ॥ ४८ ॥

यण्डेश्वरं यं भेरुण्डगाण्डकीतीरस्थितम् ।

व्याघ्रेश्वरं बाहुदायास्तीरे क्षेत्रं सनातनम् ॥ ४९ ॥

भीमाशङ्कुरसंज्ञं य द्रवदारुवनेश्वरम् ।
 उस्तीशं पात्रिकेशं य भङ्गुगुहारीश्वरं तथा ॥ ५० ॥
 तुङ्गेश्वरं य तुङ्गायाविङ्गं तुङ्गप्रतिष्ठितम् ।
 यर्मण्वत्याः परे पारे क्षेत्रेषु जिह्वेश्वरः ॥ ५१ ॥
 सरस्वतीशं तन्त्रधास्तीरे क्षेत्रं शिवालयम् ।
 यामुनेशं य यमुनामनुतिष्ठति मत्प्रिये ।
 गङ्गेश्वरं य गङ्गायाः प्रभवो सुप्रतिष्ठितम् ॥ ५२ ॥
 यमुनागङ्गयोः सन्धौ सन्धीशं पुण्यदायकम् ।
 माधवीशमनन्तेशं नीरातीरेप्रतिष्ठितम् ॥ ५३ ॥
 भीमेशं भीमरथ्याश्च तटे कुञ्जहरेश्वरम् ।
 वृन्दावने य वृन्देशं मधुरायामतेश्वरम् ॥ ५४ ॥
 विपाशायां विपाशेशं नैमिशे नैमिशेश्वरम् ।
 शोण्णातीरे शोण्णिकेशं नार्मदं नर्मदेश्वरम् ॥ ५५ ॥
 यत्र ब्राह्मणः समाराध्य भेजे भुजसङ्क्राम् ।
 ओङ्कारेशं य तत्तीरे अपर्णेशप्रतिष्ठितम् ॥ ५६ ॥
 सरथ्यां य सरथ्येशं गोमत्यां गोमतीश्वरम् ।
 वेण्यां वेणीश्वरं पुण्यं निषधेशं नगस्थितम् ॥ ५७ ॥
 असिङ्गीतीरगं देवि गङ्गेश्वरसंस्थितम् ।
 द्वारवत्यां द्वारिकेशं कृष्णोन्मार्थितमीश्वरि ॥ ५८ ॥
 अवन्तीशमवन्त्यां तु शतद्रुत्यां शतेश्वरम् ।
 परादनेश्वरं कालं कालकङ्केश्वरं परम् ॥ ५९ ॥
 उरिभद्रेश्वरं पुण्यं गङ्गातीरे प्रतिष्ठितम् ।
 असीतीरे मण्डितं वरणावरुणेश्वरम् ॥ ६० ॥
 वायुसम्पूजितं क्षेत्रं वायवीशं सुपुण्यम् ।
 अनङ्गमथनं पुण्यं यत्रानङ्गो निपातितः ॥ ६१ ॥
 कर्दमीतीरगं क्षेत्रं कर्दमेशं सुपुण्यम् ।
 यतीश्वरं प्रभासे य कालकालेश्वरं परम् ॥ ६२ ॥
 मतङ्गेशं मतङ्गायास्तीरे लिङ्ग प्रतिष्ठितम् ।

गोप्रेक्षतीर्थे गोप्रेक्षं त्र्यक्षं मोक्षप्रदायकम् ॥ ६३ ॥

सारेशं तथा शार्वं भद्रकर्णेश्वरं परम् ।

मलयेशं कुजम्भेशं उन्ननेतीश्वरं तथा ॥ ६४ ॥

भाण्डिकर्णेश्वरं यैव कामदं वैद्यनाथकम् ।

कृष्णेश्वरं य कृष्णायाम्बरीरे क्षेत्रं मनोहरम् ॥ ६५ ॥

पम्पेश्वरं य पम्पायाम्बरीरे देवि शिवालथम् ।

निदानेशं दानवत्याम्बरीरे क्षेत्रं सनातनम् ॥ ६६ ॥

भृतुतुङ्गे तु कुन्देशं पापहारीश्वरं तथा ।

वज्रावतेश्वरं यैव हृषिकायाम्बरीरे शुभम् ॥ ६७ ॥

बलप्रमथनेशं य कालमूलेश्वरं तथा ।

व्योमकेशं हरीशं य तङ्गाणेषु प्रतिष्ठितम् ॥ ६८ ॥

क्षिप्रेश्वरं य क्षिप्रायाम्बरीरे क्षिप्रप्रसादकम् ।

कालव्यालेश्वरं यैव तक्षकेश्वरं प्रतिष्ठितम् ॥ ६९ ॥

त्रिजटेश्वरसंज्ञं य त्रिजटानिम्बगा यतः ।

मेरुधन्वीश्वरं क्षेत्रं मेरौ वसुधनेश्वरम् ॥ ७० ॥

द्रुतीश्वरं धृतावर्ते कोङ्कणेश्वरं य प्रतिष्ठितम् ।

(भृग्वीश्वरं य रामेश्वरं पूजितं क्षत्रियान्तकृत् ॥)

भृग्वीश्वरं य रामेश्वरं क्षत्रियान्तकृताऽर्थितम् ॥ ७१ ॥

कोलापुरे कोलकेशं त्वया देवि प्रतिष्ठितम् ।

अन्धकेनाऽर्थितं लिङ्गमन्धकेश्वरसंज्ञितम् ॥ ७२ ॥

मुकुटेशं य कङ्गोललोकाहारीश्वरं शिवम् ।

यमेश्वरं य साम्भेश्वरं यमेश्वरं व्रतेश्वरम् ॥ ७३ ॥

पारणातीरगं क्षेत्रतारणेश्वरं शिवे ।

कामलेशं दिगीशं य भासेशं प्रकटेश्वरम् ॥ ७४ ॥

उलाहलेश्वरं पुण्यं यत्र जातो गरादनः ।

विनायकेश्वरश्चैव पण्डितेश्वरश्चैव ॥ ७५ ॥

शतावर्तेश्वरो देवि विना भोगैर्धनेश्वरः ।

अर्धनारीश्वरश्चैव त्वया यत्राढमास्थितः ॥ ७६ ॥

વિડૂરથેશ્વરશ્ચૈવ શિવે દશરથેશ્વરઃ ।
 કન્યાકુબ્જેશ્વરશ્ચૈવ કાન્યકુબ્જે પ્રતિષ્ઠિતઃ ॥ ૭૭ ॥
 અરુન્ધતીશ્વરશ્ચૈવ સિનીવાલીશ્વરસ્તથા ।
 અખાડેશોઽપ્યદાભેશો રાવણેશઃ સુરેશ્વરઃ ॥ ૭૮ ॥
 ત્રિકદ્રુકેશ્વરો દેવિ ધિષ્ઠિતાપરતઃ્ગણે ।
 સૌરાષ્ટ્રે સોમનાથેશો રાષ્ટ્રાવર્ધનપૂજિતઃ ॥ ૭૯ ॥
 ગોશકેશ્વરો દેવિ ગૌતમીશો રતીશ્વરઃ ।
 યત્ર હારેશ્વરો દેવિ આનર્તે ચ પ્રતિષ્ઠિતઃ ॥ ૮૦ ॥
 ઉમેશ્વરઃ સોમચૂડઃ ખાડપર્શુર્હલેશ્વરઃ ।
 મુસલેશો ગલેશશ્ચ કોસલેષુ પ્રતિષ્ઠિતઃ ॥ ૮૧ ॥
 અવન્યેશો હતન્યેશોઽવધીશો વૈધૃતીશ્વરઃ ।
 ધિષ્ઠિતાઃ સર્વદેવૈશ્ચ પૂજિતાસ્તારકોસલે ॥ ૮૨ ॥
 ભર્ગેશોથ વિદર્ભેશઃ કનકેશઃ પ્રભાદનઃ ।
 વિદર્ભેઽધિષ્ઠતા હ્યેતે ક્ષેત્રેષ્વર્યાસ્ત્રિશૂલિનઃ ॥ ૮૩ ॥
 કણાદેશઃ કહોલેશઃ પ્રતાર્યેશો મહેશ્વરઃ ।
 માલવેષુ સ્થિતા હ્યેતે સાલ્વેષ્વેતે પ્રતિષ્ઠિતાઃ ॥ ૮૪ ॥
 કવાટહારણેશશ્ચ દાનવેશો રમેશ્વરઃ ।
 વદાન્યેશઃ કાર્તિકેશો વિજડ્ધેશો ગરેશ્વરઃ ॥ ૮૫ ॥
 રોગહારીશ્વરશ્ચૈવ પુણ્ડ્રેષ્વેતે પ્રતિષ્ઠિતાઃ ।
 કાશ્યાં વિશ્વેશ્વરશ્ચૈવ અવિમુક્તેશ્વરસ્તથા ॥ ૮૬ ॥
 ત્રિલોચનેશો વીરેશઃ કપર્દીશો મણીશ્વરઃ ।
 વ્યાસેશ્વરો વિરૂપાક્ષઃ કર્દમેશ્વર એવ ચ ॥ ૮૭ ॥
 જનાર્દનેશો બ્રહ્મેશો વીરહર્ષેશ્વરસ્તથા ।
 ત્વયાન્નપૂર્ણયા દેવિ સેવિતો ગણપૈસ્તથા ॥ ૮૮ ॥
 અવિમુક્તો નિવત્સ્યામિ પારયન્ જનતારજઃ ।
 સૌવીરે ભિલ્વકેશશ્ચ વૃષાદ્રીશઃ શિલેશ્વરઃ ॥ ૮૯ ॥
 તડ્ગણેષુ યતીશશ્ચ કૃણીશ્ચેતિ સંસ્થિતઃ ।

सैन्धवेषु मडादेवः वारणेशः कुशेश्वरः ॥ ८० ॥

सिद्धमलेऽथ पिनाडीशः कारुण्येशः स्थितः शिवे ।

अरट्टकरुडेशः भान्ये वैभानसेश्वरः ॥ ८१ ॥

वैद्यम्भे बिन्दुकेशश्च प्रसन्नेशः प्रसन्नैः ।

कुण्डिकुम्भे प्रमथेशः सारणो सरणेश्वरः ॥ ८२ ॥

अङ्गेषु कृष्णिभद्रेशो रोमडारीश्वरस्तथा ।

वङ्गेषु वागुरीशोऽथ वनेशोऽथ नदीश्वरः ॥ ८३ ॥

कलिङ्गेषु विठ्ठपाक्षो गणगतीश्वरस्तथा ।

काश्मीरेशस्तुरङ्गेशः । । । । प्रसादनः ॥ ८४ ॥ (words missing in source text)

वर्धनेशो मडावीरो गन्धर्वेशः शतेश्वरः ।

पौराणेशो मतीशानः कृष्णिकण्ठेश्वरः शिवः ॥ ८५ ॥

उदयेशोऽथ । । । । पारियात्रे भूतेश्वरः । (words missing in source text)

अस्तायवे तथास्तेशो भगमावीश्वरस्तथा ॥ ८६ ॥

शिलानद्यास्तटे देवि वैद्युतेशः प्रतिष्ठितः ।

कोटीश्वरो मडाकालो मुनेर्दशस्थितः शिवे ॥ ८७ ॥

मरुदेशे विडेशश्च सुकेशो रजनीश्वरः ।

बिल्वज्ये मणिचित्रेश पौण्ड्रे पौण्ड्रेश्वरः स्थितः ॥ ८८ ॥

सार्वकं सुन्दरेशानः प्रतर्दननगार्दनौ ।

उद्युम्भरेऽम्भरेशानः कडोले डोलकेश्वरः ॥ ८९ ॥

कोसले कमलेशश्च तस्करेशो धुनीश्वरः ।

कारण्डे ताण्डवेशश्च विसर्गेशश्च संस्थितः ॥ ९० ॥

गरुडेशः पन्नगेशः कालकेशु प्रतिष्ठितः ।

पारिजातेश्वरश्चैव गन्धर्भद्रेश्वरस्तथा ॥ ९०१ ॥

उत्तरापथगा देवि प्रमोदवो भगेश्वरः ।

कुल्लेशः करुणेशश्च चित्रण्डेशो व्यवस्थितौ ॥ ९०२ ॥

दारुके दारुकेशश्च प्रमाथीशोरगेश्वरौ ।

करोडपालकेशश्च तरङ्गेशो व्यवस्थितः ॥ ९०३ ॥

મહારાષ્ટ્ર મધ્યમેશઃ સિન્ધુરીશો ગણેશ્વરઃ ।
 મારેશ્વરો નમિત્રેશો ગુજરે કુઞ્જરેશ્વરઃ ॥ ૧૦૪ ॥
 વર્ધનીશઃ સ્વર્ધુનીશઃ પારશીકેષુ શક્રુરઃ ।
 તુરમ્ભેશઃ કરમ્ભેશો દલિતેશોઽવનીશ્વરઃ ॥ ૧૦૫ ॥
 માર્ગદેશો રાત્રિકેશો વેણુદારીશ્વરસ્તથા ।
 મોસલે તુ હરીશાનઃ કાદ્રવેશો ધનાધિપઃ ॥ ૧૦૬ ॥
 બલેષુ ધાન્યકેશાનઃ સુપાયેશઃ પ્રસન્નકઃ ।
 ગોનર્દે નર્દકેશાનશ્ચીને હીનહનેશ્વરઃ ॥ ૧૦૭ ॥
 જાડગલે મડ્ગલેશાનસ્તુણિરે કાણ્ડકેશ્વરઃ ।
 હૂણેષુ ફલિકેશશ્ચ સદ્રુણેષુ જટેશ્વરઃ ॥ ૧૦૮ ॥
 મીનાશનેષુ મૌનીશ મૈત્રે મિત્રાયણીશ્વરઃ ।
 બાલ્વલેષુ પ્રધાનેશઃ કાન્દેષુ પ્રકટેશ્વરઃ ॥ ૧૦૯ ॥
 તુલુણ્ડેષુ તુલુણ્ડીશો હોડેશઃ પારદેશ્વરઃ ।
 માંસાદનેષુ દાનેશો ગણ્ડેષુ પુરુકેશ્વરઃ ॥ ૧૧૦ ॥
 લડ્ગલેષુ ફણિન્દ્રેષુ વિસ્તાર્યેષુ પ્રકાશકૃત્ ।
 મધ્વાદનેષુ મધ્વીશો ગૌડેષુ શ્રુતકેશ્વરઃ ॥ ૧૧૧ ॥
 ચારુદેષ્વેષુ સોષણીશો કુરણ્ડેષુ લતેશ્વરઃ ।
 પાવનેષુ હનશ્યેશો રાઘવેશો દ્રુમેશ્વરઃ ॥ ૧૧૨ ॥
 શ્વકલ્કેષુ સપત્નીશો નાગચારીષુ નાગધૃક્ ।
 ફણાફણીશ્વરઃ કૌલે અહુલેષુ જિનેશ્વરઃ ॥ ૧૧૩ ॥
 મનસ્યેષુ પુરન્દ્રીશઃ પૌષ્ટેષુ પ્રથિતેશ્વરઃ ।
 મિથિલેષુ કનક્યેશ ગોપ્રક્યેશો નિરિન્દ્રિયઃ ॥ ૧૧૪ ॥
 વાત્યેષુ ભૌતિકેશશ્ચ કણ્ઠેષુ મણિકણ્ઠકઃ ।
 તાણ્યેષુ કાણવેશશ્ચ કરન્ધેષુ મહેશ્વરઃ ॥ ૧૧૫ ॥
 તગરેષુ મહાભદ્રો દર્દરેષુ કૃતીશ્વરઃ ।
 વૈરાટેષુ કઠોરેશ વિસ્તરેષુ કુથેશ્વરઃ ॥ ૧૧૬ ॥
 પારિયાત્રે પાત્રિકેશ વિતસ્તીશઃ કુરુસ્થલે ।
 ભારતે પુરભદ્રેશ પુરહૂતેશ્વરસ્તથા ॥ ૧૧૭ ॥

गाणेषु य गाणेशानः कुमारो(श्शः)शः कुमारके ।
 शतशूङ्गे मडेशानः पर्जन्येशः पिलपिले (पिलिपिले) ॥ ११८ ॥
 कालजङ्घे रुद्रकेशः जातूकर्णेश्वरः शिवे ।
 वर्धने पारिभद्रेशो विन्ध्ये साध्येश्वरस्तथा ॥ ११९ ॥
 विरोधेशः कोङ्कणेशस्तमालेषु मडेश्वरः ।
 गर्गरीषु यवीशान उद्दामे योअसेनजित् ॥ १२० ॥
 काण्डेषु पाण्डलीशानो अघ्नेषु अघ्नकेश्वरः ।
 कुरुभ्मेषु सुधन्वीशो गोपनिश्च मडेश्वरः ॥ १२१ ॥
 उर्वरीशो वामनेशः शिञ्जने कुञ्जनेश्वरः ।
 शातकुम्भेषु कुम्भीशो मथनेशोऽमृतेश्वरः ॥ १२२ ॥
 पन्थापृतेश्वरश्चैव माणिकेशः प्रसोमकः ।
 सोमयूतेश्वरः सौम्ये सिद्धेशश्च शङ्करः ॥ १२३ ॥
 काकेश्वरःस्तारकेशो भास्वकेषु मडेश्वरौ ।
 वीणापाणीश्वरो नीले सौम्ये सोमेश्वरो मडान् ॥ १२४ ॥
 उमकूटे य कूटेशः त्रिकूटे कर्कटेश्वरः ।
 सज्ये सज्येश्वरो देवि छिन्नवत्यङ्कुरेश्वरः ॥ १२५ ॥
 केदारश्चैव भौमेशो गर्गरीशोऽथ यन्त्रे ।
 हरिशैले हरिशश्च कर्पटे कर्पटीश्वरः ॥ १२६ ॥
 सत्येश्वरो वैनतेशो गारुडे पर्वतोत्तमे ।
 प्रजापतीशो वेदीशस्त्रिधामेशो रतीश्वरः ॥ १२७ ॥
 डारे गर्भेश्वरश्चैव अजगर्भेश्वरस्तथा ।
 रत्नाद्रौ रत्नगर्भेशो विद्येशो वैद्यपर्वते ॥ १२८ ॥
 कन्दर्पेशश्च सर्पेशो गोवर्धनगिरिस्थितौ ।
 प्रतार्येशस्ताम्रकेशस्ताम्रशैलस्थितावुभौ ॥ १२९ ॥
 कु(क)कुम्भे ककुभेशश्च द्विष्वासेशः पवित्रके ।
 वृषद्वर्भेश्वरश्चैव तोयकेशः शिवे गिरौ ॥ १३० ॥
 हरिकेशशिखण्डिशौ गोपर्वतगतावुभौ ।

प्रभामण्डलकेशश्च विधामेशश्च शङ्करः ॥ १३१ ॥
 करञ्जपर्वतगतास्ताम्रभूमौ पिलःपिलः (पिलिपिलाः) ।
 उण्डरीशस्तुण्डरीश गङ्गरे पर्वते स्थिताः ॥ १३२ ॥
 मार्गपाणीश्वरश्चैव सौधन्वे पर्वते स्थितः ।
 स्वर्णविधरश्चैव शक्तीशो मेरुमैलिगः ॥ १३३ ॥
 देवेश्वरो देवकूटे वृषभेशो वृषाचले ।
 ककुभतीश्वरश्चैव ककुभति स्थितः शिवः ॥ १३४ ॥
 कपालेशः पालगोरश्चित्रघण्टे नगेश्वरः ।
 वप्राणश्वरश्चैव दण्डपाणीश्वरस्तथा ॥ १३५ ॥
 भाद्रे गिरौ भद्रकेशो मन्दरे सुन्दरेश्वरः ।
 कलशेशकुलालेशौ कैलासे दक्षिणे स्थितौ ॥ १३६ ॥
 मनस्वीशगणेशानौ हरिद्वर्णनगस्थितौ ।
 वासन्तिकेशो वेदेशो गतीशो अरुणेश्वरः ॥ १३७ ॥
 स्तेनेश वातभद्रेशः कुमुदे कुमुदेश्वरः ।
 वातेशो धनदेशानो वीतिहोत्रेश्वरस्तथा ॥ १३८ ॥
 दुन्दुभे पर्वतवरे दुन्दुभीयो भद्रेश्वरः ।
 सङ्गढारीश्वरश्चैव ज्वालागर्भेश्वरस्तथा ॥ १३९ ॥
 वातुलेशः पन्नगेशः कार्कोटः कुङ्कुटेश्वरः ।
 भद्रेश्वरः सारसेश शङ्केशो गन्धर्वपर्वते ॥ १४० ॥
 सुनाभे पर्वतवरे सुनाभेशस्तथेश्वरः ।
 कमरि पर्वतवरे कमरेशः स्थितः शिवः ॥ १४१ ॥
 क्रौञ्च्य क्रौञ्चेश्वरो देवि हरिते हरिकेशशङ्कः ।
 वह्निशैले य वह्नीशो भलये भलयेश्वरः ॥ १४२ ॥
 वैतसे वैतसेशानो वृषभे वृषभेश्वरः ।
 कपालभोचकः कान्ते रोहिते रोहितेश्वरः ॥ १४३ ॥
 कन्धरे भूधरेशानः विद्युत्ये वैद्युतेश्वरः ।
 वे भाण्डे भाण्डवीशानः करमर्दे सनातनः ॥ १४४ ॥

तुङ्गिउडे काण्डकेशश्च यन्द्रेशश्चन्द्रपर्वते ।
 विनन्दने सुनन्दीशः कण्वाद्रौ कणेश्वरः ॥ १४५ ॥
 अते प्राधान्यतः शैवा विगाढा ये मडावर्णवम् ।
 तन्मौलिलिङ्गान्येतानि संदृष्टान्यपराणि मे ॥ १४६ ॥
 नदीनदसमुद्रेषु द्वीपेषु द्वीपकेश्वरः ।
 तव पीठान्यनन्तानि पञ्चाशत्तेषु मुप्यतः ॥ १४७ ॥
 तन्नामानि वदाम्यद्य शृणुष्व कमलानने ।
 भणिद्वीपे य कैलासे अविमुक्ते य मङ्गला ॥ १४८ ॥
 सनातने सिनीवाली ભદ્રે ભદ્રવટેશ્વરી ।
 કાલઝરે જરા દેવી જવાલે જાલકેશ્વરી ॥ ૧૪૯ ॥
 ઓઝારકે મહાદેવી પર્જન્યા ગોમતીતટે ।
 વિપાશા પાશમથની આર્યાવર્તે ચ મેનકા ॥ ૧૫૦ ॥
 કલાવતી કાન્તશૈલે મરુધા મરુધામનિ ।
 જવાલામુખી પ્રભાસે ત્વં કાન્યકુબ્જે ચ કન્યકા ॥ ૧૫૧ ॥
 કોકામુખે દેવિકા ત્વં સહજન્યા ધૃતાદિને (?) ।
 પાર્વતી રમણે શૈલે તુઙ્ગાયાં તુઙ્ગકા શિવે ॥ ૧૫૨ ॥
 પર્ણાદને વેગવતી રુદ્રકોટૌ મહેશ્વરી ।
 ગોઢકે ગોમતી દેવિ વનેશે રમણીમણિઃ ॥ ૧૫૩ ॥
 તાલજડ્ધે ખાણ્ડકેશી દર્દરે ત્વમરાવતી ।
 પ્રસાદિની પ્રસન્નાસ્યે ગારુડે ગરુડેશ્વરી ॥ ૧૫૪ ॥
 અનન્તેડનન્તશક્તિસ્ત્વં સિલે સિહમવાહિની ।
 ચન્દ્રલે ચન્દ્રલા દેવી વદર્યાં કાન્તિદાયિની ॥ ૧૫૫ ॥
 વિરજે વીતશોકા ત્વં કલિન્દે કાલિકા શિવા ।
 મહેશી ત્વમરાવત્યાં નન્દિની ગોનગે સ્મૃતા ॥ ૧૫૬ ॥
 તેજોવતી કરમ્ભાસ્યે કકોલે લકુલીશ્વરી ।
 દુર્ગા દુર્ગાકરક્ષેત્રે । । । । । । સ્મૃતા ॥ ૧૫૭ ॥

(words missing in source text)

સમોદિન્યગ્નિશૈલે ત્વં કામઠે ત્વગ્નિસન્નિભા ।
 હેલાવતી કુરુક્ષેત્રે સિદ્ધિદાઽઽયુષ્યકે શિવે ॥ ૧૫૮ ॥
 વૈદ્યનાથે વેગવતી કમલે કમલાવતી ।
 કાકોદે નાગભૂષા ત્વં વસાને વાસિતા સ્મૃતા ।
 ગન્ધર્વી ગન્ધશૈલે ત્વં વરાસ્યા ત્વં હરાચલે ॥ ૧૫૯ ॥
 તક્કોલે કાલશમની રુદ્રાણી સ્થાનપીઠકે ।
 આનર્તે ત્વમિલા દેવી ક્ષમાયાન્ત્વં ક્ષમાયિની ॥ ૧૬૦ ॥
 નૈમિશે નિમિષા દેવી કુણિભદ્રે ચ કુઞ્જિકા ।
 વિન્ધ્યે ત્વં કૌશિકી દેવી બન્ધને બન્ધમોચની ॥ ૧૬૧ ॥
 વટારણ્યે સદા દેવિ સોમાદ્રૌ સોમમસ્તકા ।
 વિજયા વિજયાપુર્યા પ્રતિષ્ઠાને ચ કન્યકા ॥ ૧૬૨ ॥
 વેગા ત્વં વૈનતે શૈલે બૃહતી ધાતુશૈલકે ।
 તુઙ્ગાચલે તુઙ્ગકુચા વિમનસ્કા વિરાજને ॥ ૧૬૩ ॥
 હલાહલેઽહલાસ્યા ત્વં કન્દર્પે દર્પનાશિની ।
 કુણિકુમ્ભે મહાદેવિ(વી) ભદ્રદા કનકાચલે ॥ ૧૬૪ ॥
 કુરુગ્ગલોચના રુગ્ગે શતાગ્ગે શાન્તિદાયિની ।
 મેઘમાલા મેઘગિરૌ તૌવરે બિન્દુરૂપિણી ॥ ૧૬૫ ॥
 ઉડ્યાણે ચણ્ડિકા દેવી મૌસલે મુસલેસ્વરી
 તુલજા તુલજાપુર્યા મહાદેવે ચ શામ્ભવી ॥ ૧૬૬ ॥
 ભૈરવી ભૈરવે પીઠે ત્રિકોણે ત્વં ત્રિકોણગા ।
 લલિતા લલિતાપુર્યા શ્રીશૈલે ભ્રમરામ્બિકા ॥ ૧૬૭ ॥
 રાજેશ્વરી રાજપીઠે કૌથુની કુધુમૈશ્વરે ।
 વામના ત્વં વેગિકાયાં મહેન્દ્રે ચન્દ્રપૂજિતા ॥ ૧૬૮ ॥
 ગતિદા તારણે પ્રોક્તા શરણે શરણામ્બિકા ।
 કોસલે સાલમથના હિમશૈલે ચ ગણ્ડિકા ॥ ૧૬૯ ॥
 નગ્નિકા કોટિકાયાં તુ કરગ્ગે કરમર્દિની ।
 ગર્ભેશ્વરે ત્વં ગર્ભેશી કુમારિ (?) નન્દિમોદિની ॥ ૧૭૦ ॥
 વાયવ્યે ત્વં ભગાક્ષી ચ વિશાલાક્ષી કહોલકે ।

दध्यादने ભીમકા ચ વનવાસી ચ વન્યકા ॥ ૧૭૧ ॥
 ગોનર્દેડપર્ણિકા દેવિ કાન્તીપુર્યાં ચ કાન્તિકા ।
 સમાસીના મેરુમૌલૌ કદમ્બે બિમ્બરૂપિણી ॥ ૧૭૨ ॥
 મન્દરે સુન્દરી ત્વં ચ ચિત્રશૈલે ત્રિશૂલિકા ।
 કૌઞ્યારણ્યે સ્કન્દમાતા ગણમાતા ગણેશ્વરે ॥ ૧૭૩ ॥
 લોકિની લોકમાતા ત્વં કોલાપુર્યાં ચ કોલિની ।
 પદ્મગર્ભે ચ પદ્મા ત્વં વિરાગા માસ્યકે શિવે ॥ ૧૭૪ ॥
 કૂર્મગ્રીવા હયશિરે ભેરુણે ભણ્ડનાશિની ।
 ઉપાડ્ગેડપાડ્ગિકા દેવિ હસ્તિશૈલે ચ હસ્તિકા ॥ ૧૭૫ ॥
 ગોકર્ણે શિતિકણ્ઠા ત્વં કાઞ્ચ્યાં ત્વં કામકોટિકા ।
 હાલાસ્યે શ્યામલા દેવી વિશાલા ગન્ધમાદને ॥ ૧૭૬ ॥
 મલયેશે ભગવતી વિનાશે કાલિકા સ્મૃતા ।
 મહેન્દ્રે ચારુચન્દ્રાક્રુ કનકે કમલેશ્વરી ॥ ૧૭૭ ॥
 એતાનિ દિવ્યપીઠાનિ તવ સિદ્ધિપ્રદાનિ ચ ।
 ચેરચોલેષુ પાણ્યેષુ લિડ્ગાનિ શૃણુમેડમ્બિકે ॥ ૧૭૮ ॥
 સહ્યજા તામ્રપર્ણી ચ પમ્પાવેગવતી તટે ।
 આમ્રાસડ્ગે મત્સ્યવત્યાસ્તટે પરમપાવને ॥ ૧૭૯ ॥
 સહ્યમૌલૌ સહ્યકેશઃ સિહ્મશે શિતિકણ્ઠકઃ ।
 તૃણજ્યોતીશ્વરશ્ચૈવ શિવે મરકતાચલે ॥ ૧૮૦ ॥
 રત્નાદ્રિ શિખરેશાનો માતૃભૂતેશ્વરસ્તથા ।
 કમ્પાતટે તથા કાઞ્ચી(ઞ્ચ્યાં) એકાગ્રેશો મહેશ્વરઃ ॥ ૧૮૧ ॥
 શ્રીમદ્ક્ષિણકૈલાસે કાલહસ્તીશ્વરસ્તથા ।
 ચેરેષુ ચ શ્રીગિરિરાટ્ શ્રીશૈલેશશ્ચ તત્ર હિ ॥ ૧૮૨ ॥
 શિખરેશઃ પનસ્યેશો(?) ઘણ્ટાકર્ણેશ્વરસ્તથા ।
 તીર્થશશ્ચ મહાદેવિ સ્મરણાન્મુક્તિદાયકઃ ॥ ૧૮૩ ॥
 ત્ર્યમ્બકશ્ચ મહાશૈલો ચસ્માદ્રોદાવરી નદી ।
 શેષાચલે કુમારેશો હ્યરુણાદ્રૌ નગેશ્વરઃ ॥ ૧૮૪ ॥

વૃદ્ધાયલેશો ગોભદ્રે ગોપર્વતશિરોગતઃ ।
 શિવમાર્ગસહાયેશઃ શ્રીમદભ્રસભેશ્વરઃ ॥ ૧૮૫ ॥
 મૂલસ્થાનેશ્વરસ્તત્ર દર્શનાદેવ મુક્તિદઃ ।
 ચેરેષુ પ્રથિતા હ્યેતે શિવક્ષેત્રાણ્યપિ ક્રમાત્ ॥ ૧૮૬ ॥
 ચોલેષુ દિવ્યલિડ્ગાનામનુક્રમ ઇહોચ્યતે ।
 શિવે પચ્ચાપગેશાખ્યો વટેશોઽથ દ્રુતીશ્વરઃ ॥ ૧૮૭ ॥
 ધૃતીશ્વરઃ પુષ્પકેશસ્તઞ્જેશો વેદિકેશ્વરઃ ।
 શ્રીપ્રપાણીશ્વરો દેવિ ઐરાવતગજાર્ચિતઃ ॥ ૧૮૮ ॥
 ક્ષીરિણીશઃ સુન્દરેશઃ કુમ્ભેશશ્ચાર્જુનેશ્વરઃ ।
 તેજિનીશઃ સાક્ષિનાથો બિલ્વારણ્યેશ્વરસ્તથા ॥ ૧૮૯ ॥
 દુર્ગેશ્વરો ભીમકેશ વૈદ્યેશો બ્રહ્મકેશ્વરઃ ।
 ઘટેશ્વરશ્ચ શ્વેતેશશ્છાયાવનમહેશ્વરઃ ॥ ૧૯૦ ॥
 શ્રીવાઞ્છેશસ્ત્રિફૂટી(ટે)શો મડ્ગલેશોઽગ્નિકેશ્વરઃ ।
 કમલાલયે વલ્મીકેશ આનન્દેશશ્ચ પાર્વતઃ ॥ ૧૯૧ ॥
 હાટકેશશ્ચ સિદ્ધેશસ્તત્ર દેવ્યચલેશ્વરઃ ।
 તથા વેદવનેશશ્ચ સેતૌ રામેશ્વરઃ શિવઃ ॥ ૧૯૨ ॥
 ચોલેષુ પ્રથિતં હ્યેતત્તથાન્યદપિ શઙ્કુરિ ।
 સર્વલિડ્ગાલયશ્ચોલઃ સહ્યજાતીર સડ્ગતઃ ॥ ૧૯૩ ॥
 તૌણ્ડીરે ચ શુચીન્દ્રેશઃ પાપનાશસ્તથામ્બિકે ।
 અર્જુનેશશ્ચ સ્થાણ્વીશો હસ્તિશૈલેશ્વરસ્તથા ॥ ૧૯૪ ॥
 તથા વેગવતીતીરે પાણ્ડ્યો હાલાસ્યશઙ્કુરઃ ।
 તથા વૈશાલિવાટીશઃ શિવે ચામ્રાતકેશ્વરઃ ॥ ૧૯૫ ॥
 શિવે દક્ષિણગોવર્ણો મત્સ્યેશો ભરતેશ્વરઃ ।
 શિવે વાતપુરેશશ્ચ તથા રત્નસભેશ્વરઃ ॥ ૧૯૬ ॥
 તથાનિત્ર (?) સભેશશ્ચ ઉગ્રેશશ્ચામૃતેશ્વરઃ ।
 એતત્પ્રાધાન્યતઃ પ્રોક્તં તામ્રપર્ણાસ્તટે શિવે ॥ ૧૯૭ ॥
 એતેષુ ક્ષેત્રવર્ચેષુ સ્થિતો ભસ્મવિભૂષણઃ ।
 દેહાન્તે શિવસાયુજ્યં ભવત્યેવ મહેશ્વરિ ॥ ૧૯૮ ॥

॥ ઇતિ શિવરહસ્યાન્તર્ગતે સ્કન્દપ્રોક્તં શિવક્ષેત્રવર્ણનં સમ્પૂર્ણમ્ ॥

- ॥ શ્રીશિવરહસ્યમ્ । મહાદેવાખ્યઃ એકાદશમાંશઃ । અધ્યાયઃ ૪૯ સર્વક્ષેત્રપ્રભાવકથનમ્ । ૨૮-૧૯૮ ॥

- .. shrIshivarahasyam . mahAdevAkhyah ekAdashamAMshaH . adhyAyaH 49
sarvakShetraprabhAvakathanam . 28-198..

Notes:

Skanda સ્કન્દ narrates about Śiva શિવ delivering a comprehensive list of several ŚivaŚakti
kṣetra શિવશક્તિક્ષેત્ર. He mentions about the 50 ŚaktiPīṭha ૫૦ શક્તિપીઠ.

Details of several Śivaṣetra શિવક્ષેત્ર are described in various of the 12 Aṁśa- s ૧૨ અંશઃ of
the ŚivaRahasyam શિવરહસ્યમ્.

Selected Śloka-s from the chapter are given on this page.

Proofread by Ruma Dewan

Skandaproktam Shivashaktikshetravarnanam

pdf was typeset on November 3, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

